JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda
info@kpkoda.ee

Teie 13.10.2026 nr 3-1/38

Meie 30.10.2026 nr 8-4/7408-2

Vastus selgitustaotlusele

Lugupeetud Janek Pool

Esitasite 13.10.2026 Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja nimel Riigikogu põhiseaduskomisjonile ja Justiits- ja Digiministeeriumile (edaspidi *ministeerium*) selgitustaotluse kohtute seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (kohtumenetluse kiirendamine) rakendamise kohta. Ministeerium vastab selgitustaotluses esitatud küsimustele järgnevaga.

1. Sundtäitmisele pööratud maksekäsu kehtivuse kaotamine sellele vastuväite esitamisega

1.1. Kas täitemenetlus lõpeb vastuväite esitamisega kohtule või on täitemenetluse lõpetamise aluseks kohtumäärus, millega asi antakse menetlemiseks hagimenetluses?

01.07.2027 jõustuva tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 489¹ lg 4 kohaselt kaotab maksekäsk vastuväite esitamisel kehtivuse ning asi antakse menetlemiseks hagimenetluses TsMS §-des 486 ja 487 sätestatud korras. Maksekäsu alusel algatatud täitemenetlus lõpetatakse.

Ministeeriumi hinnangul on täitemenetluse lõpetamise aluseks vastuväite esitamine, mitte kohtumäärus asja hagimenetlusse võtmise kohta. Kohtutäitur lõpetab täitemenetluse pärast seda, kui ta on saanud teada vastuväite esitamisest.

Kui teave vastuväite esitamise kohta laekub kohtutäiturile menetlusosaliselt või kolmandalt isikult, näiteks võlgniku võlanõustajalt, küsib kohtutäitur kohtult kinnitust vastuväite esitamise kohta. Kohtult kinnituse saamisel lõpetab kohtutäitur täitemenetluse otsusega TMS § 48 lg 1 p 8 ja TsMS § 489¹ lg 4 alusel.

1.2. Kelle ülesandeks on vaidlustatud maksekäsu alusel alustatud täitemenetlust läbiviiva kohtutäituri teavitamine täitedokumendi tühistamisest ja millise aja jooksul tuleb teavitada?

Vastus: Ministeeriumi hinnangul lasub TsMS § 489¹ lg 1 kohase vastuväite esitamisest teavitamise kohustus eelkõige võlgnikul. Üldjuhul on just võlgnik see, kellele on teada nii vastuväite esitamise kui ka maksekäsu alusel täitemenetluse algatamise asjaolud.

Ministeerium ei pea põhjendatuks menetluskorda, mille kohaselt peaks kohtutäitur iga sundtäitmisele esitatud maksekäsu puhul pärast täitedokumendi kättetoimetamisest 30 päeva möödumist kohtult eraldi kontrollima, kas võlgnik on maksekäsule vastuväite esitanud. Samuti ei saa eeldada, et kohus hakkaks iga vastuväite saamisel kontrollima, kas maksekäsu alusel on algatatud täitemenetlus.

Seetõttu tuleb lähtuda põhimõttest, et teave sundtäitmist välistava asjaolu kohta peab jõudma kohtutäiturini eelkõige võlgniku kaudu. Võlgnik peaks kohtutäiturit teavitama esimesel võimalusel pärast vastuväite esitamist.

1.3. Kellelt ja millisel alusel ja ulatuses on kohtutäituril õigus nõuda sisse kohtutäituri tasu ja täitekulud, kui täitemenetlus lõpetatakse maksekäsu vaidlustamise alusel? Kas see alus ja ulatus kehtib ka juhul kui võlgnik on vaidlustanud maksekäsu lapse elatise nõudes?

Vastus: ministeerium on seisukohal, et kui võlgnik esitab vastuväite pärast maksekäsu sundtäitmisele esitamist ning selle tulemusena tuleb täitemenetlus kohustuslikus korras lõpetada, peab täitemenetluse kulude kandmise kohustus lasuma võlgnikul.

Ministeerium on esitanud Riigikogu õiguskomisjonile ettepaneku täiendada täitemenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (927 SE) kohtutäituri seaduse uue regulatsiooniga. Ettepaneku kohaselt peaks võlgnik TsMS § 489¹ lg 4 alusel täitemenetluse lõpetamise korral tasuma kohtutäituri põhitasu 40 eurot ning täitemenetluse alustamise tasu. Sama põhimõte kehtib ka juhul, kui võlgnik vaidlustab lapse elatisnõudes tehtud maksekäsu.

1.4. Kui maksekäsu vaidlustanud võlgnik ei tasu hagimenetluse eelduseks olevat riigilõivu ja kohus jätab asja menetlusse võtmata (TsMS § 147 lg 5), kas sissenõudja võib sama maksekäsu esitada uuesti sundtäitmisele pööramiseks või tuleb sissenõudjal algatada nõude sundtäitmisele pööramise soovi korral uus kohtumenetlus täitedokumendi saamiseks?

Vastus: ministeerium peab vajalikuks märkida, et kui asi läheb maksekäsule vastuväite esitamise tõttu üle hagimenetlusse, tasub puuduoleva riigilõivu selle olemasolu korral võlausaldaja, mitte võlgnik. Seetõttu ei saa tekkida olukorda, kus asja menetlemine ei jätku põhjusel, et võlgnik on jätnud riigilõivu tasumata.

Kui võlausaldaja ei tasu puuduolevat riigilõivu, ei esita nõuetekohast hagiavaldust või ei kõrvalda muud menetluse jätkamist takistavat puudust ning selle tulemusena hagimenetlus ei jätku, peab võlausaldaja nõude maksmapanekuks uuesti kohtusse pöörduma. Sama maksekäsku ei ole võimalik uuesti sundtäitmisele esitada, kuna maksekäsk kaotab vastuväite esitamisel TsMS § 489¹ lg 4 kohaselt kehtivuse.

2. Eksperdi määramine arestitud vara hinna vaidlustamise korral

2.1. Kas kohtutäitur võib TMS § 74 lg 8 alusel määrata eksperdiks sama isiku, kes on samas täiteasjas olnud sama vara hindamisel eksperdiks TMS § 74 lg 6 alusel?

Vastus: ministeerium märgib, et TMS § 74 regulatsioon seda otseselt ei välista. Samas võivad sellised menetluslikud lahendused tekitada täitemenetluses täiendavaid pingeid ning vähendada menetluse usaldusväärsust menetlusosaliste, eelkõige võlgniku silmis.

Ministeeriumi hinnangul võiksid kohtutäiturid võimaluse korral lähtuda senises praktikas kujunenud põhimõtetest. Näiteks võiks vara hinna vaidlustamisel TMS § 74 lg 8 alusel küsida hinnapakkumisi mitmelt hindajalt, nagu seda tegi varem kohus. Vt selle kohta nt Riigikohtu tsiviilkolleegiumi 07.06.2023 määrus tsiviilasjas nr 2-21-15711, p 20.

2.2. Kas menetlusosalisel on või ei ole õigust vaidlustada TMS § 74 lg 8 alusel kohtutäituri määratud eksperdi isiku sõltumatust, asjatundlikkust, maksumust vm aspekte või on sellise õiguse olemasolu sõltuv sellest, kas ta on ette tasunud hindamiskulud?

Vastus: Ministeerium on seisukohal, et pärast eksperdi määramist TMS § 74 lg 8 alusel on menetlusosalisel õigus vaidlustada kohtutäituri tegevus, tuginedes eksperdi määramisega seotud asjaoludele. Selline võimalus oli olemas ka varem kehtinud korra kohaselt. Vt selle kohta nt Riigikohtu tsiviilkolleegiumi 07.06.2023 määrus tsiviilasjas nr 2-21-15711, p 18.

Kohtutäitur saab vähendada sellise kaebuse rahuldamise tõenäosust, kui ta eksperdi määramisel järgib läbipaistvat ja põhjendatud menetlust. Näiteks võib kohtutäitur:

a) küsida eksperdiarvamuse koostamiseks hinnapakkumisi mitmelt eksperdilt;
b) määrata eksperdiks isiku, kellel on arvamuse andmiseks vajalikud teadmised ja kogemused, arvestades võimaluse korral ka menetlusosaliste ning vara hinna vaidlustanud isiku seisukohti;
c) mitme samaväärselt sobiva eksperdi olemasolul arvestada valiku tegemisel muu hulgas eksperdi pakutud hinnaga.

Ministeerium on seisukohal, et kohtutäituri määratud eksperdi isiku või tema määramisega seotud asjaolude vaidlustamise võimalus ei sõltu sellest, kas vara hinna vaidlustanud isik on eksperdi hindamiskulud ette tasunud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Aleksandr Logussov
nõunik

Aleksandr Logussov
Aleksandr.Logussov@justdigi.ee